Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 28ης Οκτωβρίου 2021 [1]

Υπόθεση C-421/20

Acacia Srl
κατά
Bayerische Motoren Werke AG

[αίτηση του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείου Ντίσελντορφ, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα – Διεθνής δικαιοδοσία – Εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο – Παράγωγα δικαιώματα που απορρέουν από την παραποίηση/απομίμηση κοινοτικού σχεδίου – Lex fori – Τόπος τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης»

I. Εισαγωγή

1. Τον πυρήνα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Ένωσης συνθέτουν οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και οι κανόνες σύγκρουσης, οι οποίοι περιέχονται στον κανονισμό (ΕΕ) 1215/2012 [2] και στους «δίδυμους» κανονισμούς σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές και στις εξωσυμβατικές ενοχές, ήτοι τους κανονισμούς (ΕΚ) 593/2008 [3] και (ΕΚ) 864/2007 [4] αντιστοίχως.

2. Το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών αυτών είναι ιδιαιτέρως ευρύ. Πάντως, η εφαρμογή των κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού 1215/2012 απαιτεί την ύπαρξη στοιχείου αλλοδαπότητας που αντικατοπτρίζεται στον διεθνή χαρακτήρα της επίμαχης έννομης σχέσης, ο οποίος απορρέει από την εμπλοκή πλειόνων κρατών [5]. Ομοίως, οι κανόνες σύγκρουσης των κανονισμών Ρώμη I και Ρώμη II εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ενέχουν σύγκρουση δικαίων [6].

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

[2] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

[3] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6, στο εξής: κανονισμός Ρώμη I).

[4] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη II») (ΕΕ 2007, L 199, σ. 40, στο εξής: κανονισμός Ρώμη II).

[5] Βλ. αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, σκέψεις 25 και 26), και της 25ης Φεβρουαρίου 2021, Markt24 (C-804/19, EU:C:2021:134, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[6] Βλ., μεταξύ άλλων, άρθρο 1, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού Ρώμη II.

3. Εξάλλου, με την επιφύλαξη των ως άνω απαιτήσεων σχετικά με την ύπαρξη στοιχείου αλλοδαπότητας, οι κανονισμοί 1215/2012 και Ρώμη ΙΙ προβλέπουν εξαιρέσεις υπέρ των ειδικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης[7] δίνοντας προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, σε εκείνες του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002[8].

4. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αποσαφηνίσει τη σχέση των τριών αυτών κανονισμών όσον αφορά τις περιπτώσεις του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, ήτοι εκείνες στις οποίες αγωγή λόγω παραποίησης/απομίμησης ασκείται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου διαπράχθηκε ή επαπειλείται να διαπραχθεί η παραποίηση/απομίμηση.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Ο κανονισμός 6/2002

5. Το άρθρο 82 του κανονισμού 6/2002, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει στην παράγραφο 5 τα εξής:

«Οι διαδικασίες που απορρέουν από αγωγές και αιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 81, στοιχεία α′ και δ′, μπορούν επίσης να διεξάγονται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο διαπράχθηκε ή επαπειλείται να διαπραχθεί η παραποίηση/απομίμηση.»

6. Το άρθρο 88 του ίδιου κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Εφαρμοστέο δίκαιο», έχει ως εξής:

«1. Τα δικαστήρια κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων εφαρμόζουν τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

2. Το δικαστήριο κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων εφαρμόζει, σε όσα θέματα δεν καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, το εθνικό του δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

3. Εφόσον ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, το δικαστήριο κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων εφαρμόζει τους δικονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται για διαδικασίες του αυτού τύπου όσον αφορά την καταχώριση σχεδίου ή υποδείγματος στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο.»

B. Ο κανονισμός Ρώμη ΙΙ

7. Το άρθρο 1 του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, το οποίο επιγράφεται «Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις εξωσυμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου, σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων. […]»

[7] Το άρθρο 67 του κανονισμού 1215/2012 ορίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός δεν προδικάζει την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία σε ειδικά θέματα και περιλαμβάνονται σε νομοθετήματα της Ένωσης. Το άρθρο 27 του κανονισμού Ρώμη ΙΙ προβλέπει ότι ο εν λόγω κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή διατάξεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες, σε ειδικά θέματα, θεσπίζουν κανόνες περί σύγκρουσης δικαίων στον τομέα των εξωσυμβατικών ενοχών.

[8] Κανονισμός του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2002, L 3, σ. 1).

8. Το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Το εφαρμοστέο δίκαιο στην εξωσυμβατική ενοχή που απορρέει από προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας είναι το δίκαιο της χώρας για την οποία ζητείται η προστασία.

2. Σε περίπτωση εξωσυμβατικής ενοχής που απορρέει από προσβολή κοινοτικού δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα, εφαρμοστέο δίκαιο για κάθε ζήτημα που δεν διέπεται από σχετική κοινοτική πράξη είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή.

[…]»

III. Το πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης

9. Η Acacia Srl είναι εταιρία ιταλικού δικαίου η οποία κατασκευάζει στην Ιταλία σώτρα (ζάντες) για μηχανοκίνητα οχήματα και τα εμπορεύεται σε ολόκληρη την Ένωση.

10. Η εταιρία Bayerische Motoren Werke AG (στο εξής: BMW), θεωρώντας ότι η εμπορία ορισμένων σώτρων από την Acacia στη Γερμανία συνιστά προσβολή καταχωρισμένου κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος του οποίου είναι δικαιούχος, άσκησε στη Γερμανία αγωγή λόγω παραποίησης/απομίμησης ενώπιον δικαστηρίου κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων.

11. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002.

12. Εξάλλου, το ίδιο δικαστήριο έκρινε ότι η Acacia είχε τελέσει την προβαλλόμενη από την BMW πράξη παραποίησης/απομίμησης και διέταξε την άρση της διαπιστωθείσας προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον. Παραπέμποντας στο άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, εφάρμοσε το γερμανικό δίκαιο και ως προς τις παρεπόμενες αξιώσεις της BMW περί καταβολής αποζημίωσης, παροχής πληροφοριών, απόδοσης εγγράφων, απόδοσης των προϊόντων με σκοπό την καταστροφή τους και παροχής λογιστικών στοιχείων. Τα σχετικά αιτήματα έγιναν, ως επί το πλείστον, δεκτά.

13. Η Acacia άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι το εφαρμοστέο δίκαιο επί των παρεπόμενων αξιώσεων της BMW ήταν το ιταλικό.

14. Το αιτούν δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι η διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων απορρέει, εν προκειμένω, από το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 και ότι η Acacia τέλεσε την προβαλλόμενη από την BMW πράξη παραποίησης/απομίμησης.

15. Διατηρεί, εντούτοις, αμφιβολίες όσον αφορά το ποιο εθνικό δίκαιο έχει εφαρμογή επί των παρεπόμενων αξιώσεων της BMW και παρατηρεί ότι η έκβαση της διαφοράς θα εξαρτηθεί, σε κάποιον βαθμό, από το ζήτημα αυτό. Σύμφωνα με νομική γνωμοδότηση επί του ιταλικού δικαίου την οποία προσκόμισε η Acacia, οι κανόνες του γερμανικού δικαίου σχετικά με την απόδοση εγγράφων και την παροχή λογιστικών στοιχείων διαφέρουν από εκείνους του ιταλικού δικαίου. Εάν εφαρμοστέο στις παρεπόμενες αξιώσεις είναι το ιταλικό δίκαιο, η πρωτόδικη απόφαση θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί.

16. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι από το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση Nintendo [9], προκύπτει ότι εν προκειμένω τυγχάνει εφαρμογής το ιταλικό δίκαιο. Παρατηρεί ειδικότερα ότι, εφόσον τα επίμαχα προϊόντα που παραδόθηκαν στη Γερμανία προέρχονται από την Ιταλία, το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός βρίσκεται στην Ιταλία. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το κριτήριο του τόπου επέλευσης του γενεσιουργού της ζημίας γεγονότος, το οποίο διατυπώθηκε με την απόφαση Nintendo, πρέπει να εφαρμόζεται όχι μόνον στην περίπτωση που οι προσαπτόμενες στον εναγόμενο πράξεις παραποίησης/απομίμησης τελέστηκαν σε πλείονα κράτη μέλη, όπως συνέβαινε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση εκείνη, αλλά και στην περίπτωση που οι πράξεις τελέστηκαν σε ένα μόνο κράτος μέλος, όπως εν προκειμένω.

17. Αν γίνει δεκτή η ως άνω λύση, διασφαλίζεται ότι σε αμφότερες τις περιπτώσεις το εφαρμοστέο δίκαιο επί του γενεσιουργού της ζημίας γεγονότος είναι το ίδιο. Η απόφαση AMS Neve κ.λπ. [10], την οποία επικαλέστηκε η BMW προς στήριξη της άποψης ότι στις παρεπόμενες αξιώσεις έχει εφαρμογή το γερμανικό δίκαιο, ουδόλως αναιρεί την ανάγκη να διασφαλίζεται η εφαρμογή του ίδιου ουσιαστικού δικαίου στις δύο αυτές περιπτώσεις.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα προδικαστικά ερωτήματα

18. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο Ντίσελντορφ, Γερμανία), με απόφαση της 31ης Αυγούστου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Σεπτεμβρίου 2020, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί εθνικό δικαστήριο, το οποίο δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του τόπου όπου διαπράχθηκε η πράξη επί αγωγής για παραποιήσεις/απομιμήσεις κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων, να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο έχει την έδρα του (lex fori) ως προς τις παρεπόμενες αξιώσεις που συνδέονται με το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: μπορεί "τόπος τελέσεως […] της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης", κατά την έννοια [της αποφάσεως Nintendo], για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου επί παρεπόμενων αξιώσεων κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, του [κανονισμού Ρώμη ΙΙ] να είναι και το κράτος μέλος όπου βρίσκονται οι καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται διαφήμιση μέσω διαδικτύου και όπου διατίθενται στην αγορά προϊόντα που αποτελούν παραποίηση/απομίμηση κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος κατά την έννοια του άρθρου 19 του κανονισμού 6/2002, όταν αντικείμενο της αγωγής αποτελεί μόνον η προσφορά και διάθεση στην αγορά του εν λόγω κράτους μέλους, και μάλιστα ακόμη και όταν οι προσφορές μέσω διαδικτύου βάσει των οποίων επιχειρείται η προσφορά και διάθεση στην αγορά έχουν δρομολογηθεί σε άλλο κράτος μέλος;»

19. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η BMW και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι δύο αυτές μετέχουσες στη διαδικασία παρέστησαν και στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Ιουλίου 2021.

[9] Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017 (C-24/16 και C-25/16, στο εξής: απόφαση Nintendo, EU:C:2017:724).

[10] Απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019 (C-172/18, στο εξής: απόφαση AMS Neve κ.λπ., EU:C:2019:674).

V. Ανάλυση

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

20. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, καθώς και το άρθρο 88, παράγραφος 2 και το άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 6/2002 έχουν την έννοια ότι η περίπτωση στην οποία δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 δεν ενέχει σύγκρουση δικαίων, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, και ότι στις παρεπόμενες αξιώσεις που συνδέονται με το έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους πρέπει να εφαρμοστεί όχι το δίκαιο το οποίο ορίζεται ως εφαρμοστέο από τους κανόνες σύγκρουσης του εν λόγω κανονισμού, αλλά το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (lex fori).

21. Προτού εξετάσω το ως άνω ερώτημα, εκτιμώ ότι είναι σκόπιμο να υπενθυμίσω το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διεθνής δικαιοδοσία δικαστηρίου που επιλαμβάνεται αγωγής δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 (ενότητα 1). Εν συνεχεία, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα, πρώτον, θα καταδείξω ότι πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να έχει εφαρμογή στις επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης παρεπόμενες αξιώσεις η αρχή της lex fori processualis και να διέπονται αυτές κατ' ανάγκην από το δίκαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου που επιλήφθηκε αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης (ενότητα 2) και, δεύτερον, θα εξετάσω αν, σε περίπτωση που δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται αγωγής βάσει της ως άνω διατάξεως, είναι αναγκαία η εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης (ενότητα 3).

1. Το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002

22. Λαμβανομένης υπόψη της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων των κρατών μελών να επιλαμβάνονται των αγωγών λόγω παραποίησης/απομίμησης, ο κανονισμός 6/2002 προβλέπει, στο άρθρο 82, παράγραφοι 1 έως 3, σειρά διαδοχικώς εφαρμοζόμενων συνδέσμων, εκ των οποίων ο πρώτος είναι η κατοικία του εναγομένου εντός της Ένωσης και ο δεύτερος η εγκατάσταση του εναγομένου εντός της Ένωσης. Εν συνεχεία, στην περίπτωση κατά την οποία ο εναγόμενος δεν έχει ούτε κατοικία ούτε εγκατάσταση εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης, ο κανονισμός προβλέπει τον κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας του forum actoris: ο τρίτος και ο τέταρτος σύνδεσμος είναι η κατοικία του ενάγοντος και ο τόπος εγκατάστασης του ενάγοντος εντός της Ένωσης αντιστοίχως. Τέλος, ως ultima ratio, οι αγωγές λόγω παραποίησης/απομίμησης ασκούνται ενώπιον των δικαστηρίων της έδρας του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO).

23. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, οι αγωγές λόγω παραποίησης/απομίμησης μπορεί επίσης να εκδικαστούν ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο διαπράχθηκε ή επαπειλείται να διαπραχθεί η παραποίηση/απομίμηση. Όπως προκύπτει από το άρθρο 83 του κανονισμού 6/2002, εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει για τα δικαστήρια που επιλαμβάνονται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφοι 1 έως 3, του εν λόγω κανονισμού, το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού είναι αρμόδιο να αποφαίνεται μόνο για τις πράξεις που έχουν διαπραχθεί ή επαπειλούνται να διαπραχθούν στο έδαφος του κράτους μέλους της έδρας του.

24. Ανάλογη σειρά διαδοχικώς εφαρμοζόμενων συνδέσμων, στην οποία προστίθεται ο σύνδεσμος του κράτους μέλους όπου διαπράχθηκε ή επαπειλείται να διαπραχθεί η παραποίηση/απομίμηση, προβλέπεται επίσης στον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1001 [11]. Επομένως, η νομολογία του Δικαστηρίου η οποία έχει διαμορφωθεί στο πλαίσιο του κανονισμού εκείνου, ιδίως δε οι παραδοχές της αποφάσεως AMS Neve κ.λπ., μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογίαν και ως προς τον κανονισμό 6/2002. Εντούτοις, όπως προκύπτει από τη σκέψη 64 της προαναφερθείσας αποφάσεως, οι λύσεις που έγιναν δεκτές όσον αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας δεν τυγχάνουν κατ' ανάγκην εφαρμογής ως προς τους κανόνες σύγκρουσης, οι οποίοι κατέχουν κεντρική θέση στην υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απόφαση AMS Neve κ.λπ. σηματοδοτεί αναδίπλωση ή μεταστροφή της νομολογίας σε σχέση με την απόφαση Nintendo.

2. Η αρχή της lex fori processualis

25. Για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε κυρώσεις πλην των προβλεπόμενων στο άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχεία α′ έως γ′, του κανονισμού 6/2002, το άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του ίδιου κανονισμού παραπέμπει στο δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο διαπράχθηκαν ή επαπειλούνται να διαπραχθούν οι πράξεις παραποίησης/απομίμησης, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι η παραπομπή καλύπτει και τους εθνικούς κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Στο ίδιο πνεύμα, το άρθρο 88, παράγραφος 2, του ως άνω κανονισμού παραπέμπει, με τη σειρά του, όσον αφορά όλα τα ζητήματα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ίδιου αυτού κανονισμού, στο δίκαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων το οποίο επιλαμβάνεται, παραδείγματος χάριν, αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης.

26. Στο ισχύον πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης, οι παραπομπές αυτές, κατά το μέρος που αφορούν το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, πρέπει να νοούνται ως παραπομπές στις διατάξεις του κανονισμού Ρώμη ΙΙ [12]. Επομένως, στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τους κανόνες σύγκρουσης του εν λόγω κανονισμού, οι παραπομπές του άρθρου 89, στοιχείο δ′, και του άρθρου 88, παράγραφος 2, του κανονισμού 6/2002 έχουν ως αποτέλεσμα να καθορίζεται ως εφαρμοστέο το ίδιο εθνικό δίκαιο.

27. Αντιθέτως, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της lex fori processualis, οι διάφορες πτυχές της διαδικασίας οι οποίες δεν ρυθμίζονται από ομοιόμορφες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει να διέπονται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της αγωγής [13]. Στο πλαίσιο του κανονισμού 6/2002, η αρχή αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 88, παράγραφος 3 [14]. Την αρχή της lex fori processualis απηχεί και το άρθρο 89, παράγραφος 2, κατά

[11] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1). Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση AMS Neve κ.λπ. (C-172/18, EU:C:2019:276, σημεία 29 έως 32).

[12] Βλ. απόφαση Nintendo (σκέψη 93).

[13] Πρβλ. Fawcett, J. J., Torremans, P., *Intellectual Property and Private International Law*, Oxford University Press, Οξφόρδη, 2011, σ. 743, σημείο 13.158.

[14] Πρβλ. De Miguel Asensio, P., *Conflict of Laws and the Internet*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, 2020, σημείο 5.123. Χάριν πληρότητας, επισημαίνεται ότι στη θεωρία έχει υποστηριχθεί επίσης η άποψη ότι το άρθρο 88, παράγραφος 3, του κανονισμού 6/2002 – το οποίο ορίζει τη lex fori ως το εφαρμοστέο δίκαιο στα ζητήματα που αφορά η συγκεκριμένη διάταξη– συνιστά lex specialis σε σχέση με το άρθρο 88, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, στο μέτρο που αυτό καλύπτει επίσης τα δικονομικά ζητήματα. Βλ. Späth, A., «Article 88», σε Hasselblatt, G. N. (επιμ.), *Community Design Regulation (EC) Nº 6/2002 – A Commentary*, C. H. Beck, Μόναχο, 2015, σ. 512. Εντούτοις, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν συντρέχει λόγος να υπεισέλθουμε στη θεωρητική συζήτηση σχετικά με την εμβέλεια του άρθρου 88, παράγραφος 2, του κανονισμού 6/2002. Εν προκειμένω, σημασία έχει να κριθεί αν οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης παρεπόμενες αξιώσεις καλύπτονται από την αρχή της lex fori processualis, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 88, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

το οποίο το δικαστήριο κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων λαμβάνει, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιό του, μέτρα με τα οποία εξασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τις διατάξεις που μνημονεύονται στο άρθρο 89, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού.

28. Η απόφαση H. Gautzsch Großhandel [15] παρέχει χρήσιμες ενδείξεις, με βάση τις οποίες μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής της αρχής της lex fori processualis στις παρεπόμενες αξιώσεις.

29. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, αξίωση για καταστροφή των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, από την απόφαση H. Gautzsch Großhandel [16] προκύπτει ότι αυτή εντάσσεται στις «άλλες κυρώσεις», κατά την έννοια του άρθρου 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 6/2002.

30. Εν συνεχεία, όσον αφορά τις αξιώσεις για αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από τις δραστηριότητες του αυτουργού της παραποίησης/απομίμησης και για παροχή πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητές του, προκειμένου να προσδιοριστεί η προαναφερθείσα ζημία, οι αξιώσεις αυτές δεν αφορούν, κατά την απόφαση H. Gautzsch Großhandel [17], κύρωση κατά την έννοια του άρθρου 89 του κανονισμού 6/2002. Διέπονται, εντούτοις, βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, από το εθνικό δίκαιο του επιληφθέντος της αγωγής δικαστηρίου κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων.

31. Τέλος, σε συνέχεια της συλλογιστικής της αποφάσεως H. Gautzsch Großhandel [18], το ίδιο θα πρέπει να ισχύει, κατά τη γνώμη μου, όσον αφορά τις αξιώσεις για απόδοση εγγράφων και παροχή λογιστικών στοιχείων. Τα χαρακτηριστικά τους άλλωστε δεν διαφέρουν σημαντικά από εκείνα της αξίωσης για παροχή πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες του αυτουργού της παραποίησης/απομίμησης. Συγκεκριμένα, στην απόφαση Nintendo [19], το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι οι παρεπόμενες αξιώσεις για απόδοση εγγράφων και παροχή λογιστικών στοιχείων εμπίπτουν είτε στο άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 6/2002 είτε στο άρθρο 88, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, αμφότερες δε οι διατάξεις αυτές παραπέμπουν στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο.

32. Ως εκ τούτου, η αρχή της lex fori processualis δεν εφαρμόζεται στις επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης παρεπόμενες αξιώσεις. Επομένως, πρέπει να κριθεί αν, σε περίπτωση που τέτοια αιτήματα προβάλλονται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, επιβάλλεται η εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης.

3. Επί της εφαρμογής των κανόνων σύγκρουσης

33. Για να διαπιστωθεί ότι, όταν δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, η lex fori εφαρμόζεται κατ' ανάγκην στα παρεπόμενα αιτήματα αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται, ενώπιόν του, σύγκρουση δικαίων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ.

15 Απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014 (C-479/12, EU:C:2014:75).

16 Βλ. απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014 (C-479/12, EU:C:2014:75, σκέψη 52).

17 Απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014 (C-479/12, EU:C:2014:75, σκέψη 53).

18 Απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014 (C-479/12, EU:C:2014:75).

19 Σκέψη 47 της εν λόγω αποφάσεως.

34. Συγκεκριμένα, όπως προεκτέθηκε στο σημείο 3 των παρουσών προτάσεων, οι κανόνες σύγκρουσης του κανονισμού Ρώμη ΙΙ αναγνωρίζουν προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, στους κανόνες του κανονισμού 6/2002. Ο κανονισμός 6/2002 δεν περιέχει, όμως, κανέναν κανόνα σύγκρουσης ο οποίος να καθορίζει τη lex fori ως εφαρμοστέο δίκαιο για τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 82, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού. Ειδικότερα, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η BMW, το άρθρο 83, παράγραφος 2, του ως άνω κανονισμού δεν περιέχει τέτοιον κανόνα. Όπως προκύπτει από τον τίτλο της, η διάταξη αυτή καθορίζει την έκταση της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του τόπου της πράξεως παραποίησης/απομίμησης.

35. Ελλείψει τέτοιου κανόνα σύγκρουσης, όταν, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, οι επίμαχες στη διαφορά της κύριας δίκης παρεπόμενες αξιώσεις πρέπει να διέπονται, εκ προοιμίου, από το δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο δυνάμει του κανονισμού Ρώμη ΙΙ. Ο κανονισμός Ρώμη ΙΙ εφαρμόζεται όμως μόνο στις περιπτώσεις που ενέχουν σύγκρουση δικαίων. Επομένως, προκειμένου να δοθεί απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα και να γίνει δεκτό ότι οι κανόνες σύγκρουσης του κανονισμού αυτού εφαρμόζονται στις επίμαχες αξιώσεις, πρέπει να εξεταστεί αν η περίπτωση στην διαφορά της κύριας δίκης ενέχει σύγκρουση δικαίων [20].

α) Επί του ζητήματος ποιες περιπτώσεις ενέχουν σύγκρουση δικαίων

36. Το δίκαιο της Ένωσης δεν διευκρινίζει την έννοια της φράσης «σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων», η οποία χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των πεδίων εφαρμογής του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, καθώς και του κανονισμού Ρώμη Ι και της προϊσχύσασας πράξεως, ήτοι της Σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980 [21]. Το γεγονός ότι πρόκειται για φράση που χρησιμοποιείται συχνά στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο της Ένωσης για την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής των πράξεών του είναι αποτέλεσμα προσεκτικής επιλογής του νομοθέτη.

37. Η ύπαρξη κατάστασης στην οποία υφίσταται σύγκρουση δικαίων συνιστά παγιωμένη, στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, προϋπόθεση για τη δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων σύγκρουσης [22], παρά το γεγονός ότι η ακριβής έννοια της σχετικής απαίτησης δεν γίνεται πάντοτε αντιληπτή με τον ίδιο τρόπο [23]. Κατά τη λιγότερο αμφιλεγόμενη ερμηνεία όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες σύγκρουσης, και χωρίς να ληφθούν υπόψη οι λεπτές διαφορές που αποτελούν αντικείμενο θεωρητικών συζητήσεων, η απαίτηση αυτή θεωρείται ότι πληρούται όταν η υπό εξέταση περίπτωση έχει διασυνοριακό χαρακτήρα, λόγω της εμπλοκής πλειόνων κρατών, και μπορεί, επομένως, δυνητικώς τουλάχιστον, να υπόκειται στο εθνικό δίκαιο πλειόνων κρατών.

38. Λαμβανομένης υπόψη της ως άνω ερμηνείας, ελλείψει κανόνων σύγκρουσης στον κανονισμό Ρώμη ΙΙ, δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο θα έπρεπε να εφαρμόσει τους εκεί ισχύοντες εθνικούς ή συμβατικούς κανόνες σύγκρουσης σε περίπτωση όπως η επίμαχη εν προκειμένω θα όφειλε να εξετάσει τουλάχιστον το ενδεχόμενο να τυγχάνει εφαρμογής δίκαιο διαφορετικό από

[20] Είναι αληθές ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ προβλέπει επίσης ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται στις εξωσυμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου. Εντούτοις, όλα τα στοιχεία συνηγορούν υπέρ του ότι πρόκειται, στη συγκεκριμένη υπόθεση, περί τέτοιων ενοχών.

[21] ΕΕ 1980, L 266, σ. 1.

[22] Βλ., μεταξύ άλλων, van Calster, G., *European Private International Law*, Hart Publishing, Οξφόρδη, Πόρτλαντ, 2016, σ. 240.

[23] Σχετικά με τις διάφορες ερμηνείες της επίμαχης φράσης στη θεωρία, βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Vinyls Italia (C-54/16, EU:C:2017:164, σημεία 97 έως 107). Βλ., επίσης Wilke, F. M., «Dimensions of Coherence in EU Conflict-of-Law Rules», *Journal of Private International Law*, τόμ. 16, αριθ. 1, 2020, σ. 179 και 180.

το δικό του. Συγκεκριμένα, οι διάδικοι της κύριας δίκης έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη μέλη. Επιπλέον, η αρχική πράξη παραποίησης/απομίμησης τελέστηκε σε ένα κράτος μέλος, ήτοι στην Ιταλία, και οι συνέπειές της επέρχονται σε άλλο κράτος μέλος, ήτοι στη Γερμανία.

39. Υπό τις συνθήκες αυτές, για την ερμηνεία της φράσης «σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων» κατά την έννοια του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, είναι σκόπιμο να εξεταστούν οι νομικές βάσεις του ως άνω κανονισμού. Πράγματι, δυνάμει του άρθρου 61, στοιχείο γ', ΣΕΚ, το οποίο αποτελεί μια από τις νομικές βάσεις του εν λόγω κανονισμού, και δυνάμει του άρθρου 65 ΣΕΚ (νυν άρθρο 67, παράγραφος 3, και άρθρο 81 ΣΛΕΕ, αντιστοίχως), η Ένωση θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Αυτή καθεαυτήν η ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης, στην οποία προέβη ο κανονισμός Ρώμη ΙΙ, έχει ασφαλώς ως σκοπό την εξάλειψη εμποδίων που μπορούν να ανακύψουν στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, λόγω των διαφορών μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών στον σχετικό τομέα [24].

40. Για την εξάλειψη τέτοιων εμποδίων, η φράση «σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων», η οποία περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, πρέπει να ερμηνευθεί κατάλληλα, ώστε να διασφαλίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση στην οποία δικαστήριο κράτους μέλους καλείται, λόγω της εμπλοκής πλειόνων κρατών μελών ή τρίτων κρατών, να εξετάσει τουλάχιστον το ενδεχόμενο εφαρμογής δικαίου διαφορετικού από το δικό του, θα εφαρμόζονται όχι οι εθνικοί ή συμβατικοί κανόνες σύγκρουσης, αλλά οι κανόνες σύγκρουσης του κανονισμού. Ως εκ τούτου, όπως υποστηρίζεται στη θεωρία, ο κανονισμός Ρώμη ΙΙ πρέπει να εφαρμόζεται στις περιπτώσεις στις οποίες, όπως εν προκειμένω, οι διάδικοι έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη μέλη [25], και τούτο χωρίς να χρειάζεται καν να μνημονευθούν άλλα στοιχεία της περίπτωσης της κύριας δίκης που να καταδεικνύουν τον διασυνοριακό χαρακτήρα της [26].

41. Η ως άνω κατάλληλη ερμηνεία της φράσης «σε περίπτωση που περιλαμβάνουν σύγκρουση δικαίων» επιβεβαιώνεται και από τη συστηματική ερμηνεία του κανονισμού Ρώμη ΙΙ. Ειδικότερα, το άρθρο 14, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού αναφέρεται στις περιπτώσεις στις οποίες, «κατά τον χρόνο επέλευσης του ζημιογόνου γεγονότος, όλα τα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε χώρα άλλη από εκείνη της οποίας το δίκαιο επελέγη». Επομένως, οι περιπτώσεις αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω κανονισμού, παρότι χαρακτηρίζονται από την παρουσία ενός μόνον στοιχείου λόγω του οποίου εμπλέκεται άλλο κράτος, ήτοι της επιλογής του δικαίου του συγκεκριμένου κράτους. Συνεπώς, ο κανονισμός Ρώμη ΙΙ θα πρέπει να εφαρμοστεί κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην οποία, όπως προεκτέθηκε στο σημείο 40 των παρουσών προτάσεων, υπάρχουν πλείονα τέτοια στοιχεία.

[24] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2018, UD (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835, σκέψεις 38 έως 41).

[25] Βλ. Hörnle, J., *Internet Jurisdiction Law and Practice*, Oxford University Press, Οξφόρδη, 2021, σ. 269 και 270.

[26] Βλ. van Calster, G., *European Private International Law*, Hart Publishing, Οξφόρδη, Πόρτλαντ, 2016, σ. 240, κατά τον οποίο η επίμαχη φράση σημαίνει ότι, προκειμένου το δικαστήριο να οφείλει να εξετάσει τουλάχιστον το ενδεχόμενο εφαρμογής δικαίου διαφορετικού από το δικό του, πρέπει να υφίσταται στην υπόθεση κάποιου είδους πραγματικός σύνδεσμος με στοιχεία αλλοδαπότητας. Στο ίδιο πνεύμα, βλ. άρθρο της Kur, A., «Easy Is Not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs», *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, τόμ. 52, 2021, σ. 590, όσον αφορά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση. Στο άρθρο υποστηρίζεται ότι η ερμηνεία κατά την οποία το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ δεν εφαρμόζεται στη διαφορά της κύριας δίκης θα ήταν δυνατή μόνον εάν η διαφορά δεν είχε διασυνοριακό αντίκτυπο. Κατά τη συγγραφέα, όμως, εν προκειμένω υφίσταται αναμφίβολα τέτοιος αντίκτυπος: όχι μόνον η εναγομένη είναι εταιρία εγκατεστημένη στην Ιταλία, αλλά η προσβολή αφορά δικαίωμα το οποίο έχει ενιαίο χαρακτήρα και εκτείνεται στο σύνολο της Ένωσης.

42. Τέλος, εάν θεωρηθεί ότι η περίπτωση για την οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 δεν ενέχει σύγκρουση δικαίων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, επειδή η έκταση της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου περιορίζεται εδαφικά, αυτό θα έχει επιπτώσεις για το σύστημα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Ένωσης στο σύνολό του, πέραν του τομέα των κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων, σε περιπτώσεις διαφορετικές από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης. Τούτο θα είχε, κατ' ουσίαν, ως αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης, παρότι αυτοί θεσπίστηκαν για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου και σε τέτοιες περιπτώσεις λόγω του διασυνοριακού χαρακτήρα τους.

43. Συγκεκριμένα, αφενός, μια συνέπεια θα ήταν ότι οι πολίτες θα είχαν ενδεχομένως τη δυνατότητα να καταστρατηγούν τους κανόνες σύγκρουσης του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Ένωσης και να αποφεύγουν την εφαρμογή του δικαίου που ορίζεται ως εφαρμοστέο βάσει αυτών. Θα αρκούσαν συναφώς είτε ο τεχνητός κατακερματισμός μιας ένδικης διαφοράς για να περιοριστεί η εδαφική της εμβέλεια είτε η στόχευση των επίμαχων αξιώσεων στο έδαφος ενός και μόνο κράτους μέλους. Στο πνεύμα αυτό, εάν, δυνάμει των δικονομικών κανόνων της lex fori, δικαστήριο κράτους μέλους μπορούσε να εστιάσει τη διαδικασία μόνο στα πραγματικά περιστατικά τα οποία συνδέονται γεωγραφικά με το εν λόγω κράτος μέλος, θα μπορούσε να μην εφαρμόσει τους κανόνες σύγκρουσης του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Ένωσης.

44. Αφετέρου, οι κανόνες σύγκρουσης του ιδιωτικού δικαίου της Ένωσης δεν θα εφαρμόζονταν στις εξωσυμβατικές ενοχές ούτε στις περιπτώσεις όπου, βάσει του κανονισμού 1215/2012 –ο οποίος εφαρμόζεται και ο ίδιος μόνο στις ένδικες διαφορές με στοιχεία αλλοδαπότητας[27]–, δικαστήριο κράτους μέλους θα είχε, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί μόνον επί της ζημίας η οποία προκλήθηκε εντός του συγκεκριμένου κράτους μέλους[28].

45. Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, καθώς και το άρθρο 88, παράγραφος 2 και το άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 6/2002 έχουν την έννοια ότι, όταν δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται, δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης την οποία ασκεί δικαιούχος εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος κατά αυτουργού της παραποίησης/απομίμησης εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος, και αντικείμενο της αγωγής είναι η προσφορά προς πώληση και η διάθεση των επίμαχων προϊόντων στην αγορά του πρώτου κράτους μέλους, τότε συντρέχει περίπτωση που ενέχει σύγκρουση δικαίων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ και, ως εκ τούτου, το εφαρμοστέο δίκαιο επί των παρεπόμενων αξιώσεων που συνδέονται με το έδαφος του πρώτου κράτους μέλους καθορίζεται βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του τελευταίου αυτού κανονισμού.

46. Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής δεν τίθεται εν αμφιβόλω από τα επιχειρήματα της BMW, τα οποία αφορούν πρωτίστως την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002.

[27] Βλ. σημείο 2 των παρουσών προτάσεων.

[28] Βλ., μεταξύ άλλων, τις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρθηκε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 21ης Μαΐου 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, σκέψη 55), και της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Concurrence (C-618/15, EU:C:2016:976, σκέψη 31).

β) Επί της πρακτικής αποτελεσματικότητας του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002

47. Η BMW υποστηρίζει ότι η εφαρμογή δικαίου διαφορετικού της lex fori στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 θα μείωνε την πρακτική αποτελεσματικότητα της εναλλακτικής δωσιδικίας που θεσπίζεται από την εν λόγω διάταξη.

48. Κατά τη γνώμη μου, η ως άνω ερμηνεία θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα των κανόνων σύγκρουσης του κανονισμού Ρώμη ΙΙ[29] και, επιπλέον, δεν θα ήταν βέβαιο ότι θα διασφάλιζε την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002.

49. Συγκεκριμένα, πρώτον, προβλέποντας εναλλακτική δωσιδικία στο άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, ο νομοθέτης της Ένωσης επιτρέπει στον δικαιούχο κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος να ασκήσει, εφόσον το επιθυμεί, στοχευμένες αγωγές, καθεμιά από τις οποίες αφορά τις πράξεις παραποίησης/απομίμησης που τελέστηκαν στον έδαφος ενός μόνον κράτους μέλους[30].

50. Με την απόφαση AMS Neve κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα ανάλογης διατάξεως όσον αφορά το σήμα της Ένωσης συνίσταται στη διαθεσιμότητα της εναλλακτικής δωσιδικίας σε σχέση με την κατ' αρχήν διαθέσιμη δωσιδικία, ήτοι εκείνη της κατοικίας του εναγομένου. Για να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα της διατάξεως, το Δικαστήριο την ερμήνευσε κατά τρόπον ώστε να μη συνεπάγεται το ίδιο αποτέλεσμα με διάταξη σχετική με τη δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου[31]. Η συγκεκριμένη προσέγγιση του Δικαστηρίου είναι συνεπής με τη νομολογία του στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, σε μια απόφαση-ορόσημο αναφορικά με τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις[32], το Δικαστήριο είχε εφαρμόσει την ίδια συλλογιστική κατά την ερμηνεία διατάξεως σχετικής με την εναλλακτική δωσιδικία όσον αφορά ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας[33].

51. Εντούτοις, η διαθεσιμότητα εναλλακτικής δωσιδικίας ενώπιον της οποίας δικαιούχος μπορεί να ασκήσει με αποτελεσματικό τρόπο τα δικαιώματά του δεν πρέπει να συγχέεται με τη δυνατότητα επιμελούς επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου επί παρεπόμενων αιτημάτων αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης[34]. Εάν, στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, ο νομοθέτης της Ένωσης επιθυμούσε να διασφαλιστεί η σύγκλιση jus και forum, όπως συμβαίνει με τις διατάξεις του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στον

29 Βλ. σημείο 42 των παρουσών προτάσεων.

30 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση AMS Neve κ.λπ. (σκέψεις 42 και 63).

31 Απόφαση AMS Neve κ.λπ. (σκέψεις 49 έως 52).

32 ΕΕ 1982, L 388, σ. 7.

33 Βλ. απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 20).

34 Πρβλ. Rosati, E., «Targeting Accepted As a Criterion to Establish International Jurisdiction in Online EU Trade Mark Infringement Cases», *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, τόμ. 14, αριθ. 12, 2019, σ. 927, η οποία φαίνεται να επικεντρώνεται στη διαθεσιμότητα εναλλακτικής δωσιδικίας ενώπιον της οποίας δικαιούχος μπορεί να προβάλει τα δικαιώματά του, διακρίνοντάς την από την ουσία της ένδικης διαδικασίας την οποία ο ίδιος δικαιούχος μπορεί να κινήσει ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου. Αφού έδωσε έμφαση στη διαθεσιμότητα της εναλλακτικής δωσιδικίας, η συγγραφέας επισημαίνει τα εξής: «Για να μπορεί ο ενάγων να βασιστεί αποτελεσματικά στην παράγραφο 5 –και να έχει συμφέρον να κινήσει διαδικασία σε ορισμένο κράτος μέλος– θα πρέπει, στην πραγματικότητα, να αποδείξει όχι μόνον ότι ο εναγόμενος ενήργησε σε αυτό το κράτος μέλος προβαίνοντας στη σχετική ανάρτηση, αλλά και ότι η επίμαχη δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι κατευθυνόταν προς τους καταναλωτές του συγκεκριμένου κράτους μέλους.»

τομέα της κληρονομικής διαδοχής[35], ή αν ήθελε να εξασφαλίσει, όπως το έπραξε εν μέρει στον τομέα των υποχρεώσεων διατροφής[36], έμμεση επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου σε τέτοιες περιπτώσεις, θα το είχε προβλέψει ρητώς.

52. Δεύτερον, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της BMW ότι δεν πρέπει να εφαρμοστεί δίκαιο κράτους μέλους διαφορετικό από τη lex fori στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 –και, ειδικότερα, το δίκαιο του κράτους μέλους του τόπου τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης– για τον λόγο ότι μια τέτοια εφαρμογή ενέχει κινδύνους. Κατά την BMW, η εφαρμογή του εν λόγω δικαίου, αφενός, θα παρείχε στον αυτουργό πράξεως παραποίησης/απομίμησης τη δυνατότητα να εξασφαλίσει ότι θα οριστεί ως εφαρμοστέο στις παρεπόμενες αξιώσεις, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, δίκαιο που εξασφαλίζει στον δικαιούχο υποδείγματος ή σχεδίου χαμηλότερο επίπεδο προστασίας και, αφετέρου, θα συνεπαγόταν γενικώς την εκπόνηση δαπανηρών εκθέσεων εμπειρογνωμοσύνης και σημαντική επιβράδυνση της διαδικασίας.

53. Υπενθυμίζεται ότι οι τέτοιοι «κίνδυνοι» είναι εγγενείς στο σύστημα του κανονισμού 6/2002 και ακόμη εντονότεροι στις διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων που θεμελιώνουν τη δικαιοδοσία τους στο άρθρο 82, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού 6/2002. Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, τα δικαστήρια αυτά εφαρμόζουν, εξ ορισμού και χωρίς κανέναν εδαφικό περιορισμό όσον αφορά την έκταση της δικαιοδοσίας τους, το δίκαιο του κράτους μέλους του τόπου τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης. Για τον ίδιο λόγο, δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν τα επιχειρήματα της BMW ότι η εφαρμογή της lex fori διασφαλίζει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την προβλεψιμότητα και ασφάλεια δικαίου, καθώς και την εύλογη ισορροπία των συμφερόντων των διαδίκων.

54. Τρίτον, υποστηρίζοντας ότι η εφαρμογή, ενώπιον δικαστηρίου επιληφθέντος βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, δικαίου διαφορετικού από τη lex fori θα μπορούσε να θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητα της εναλλακτικής δωσιδικίας, η BMW παραβλέπει το γεγονός ότι ο ίδιος αυτός κανονισμός περιέχει διατάξεις τις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης θεώρησε αναγκαίες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ο δικαιούχος θα μπορεί να επικαλεστεί με αποτελεσματικό τρόπο τα δικαιώματά του ενώπιον των δικαστηρίων που έχει στη διάθεσή του. Όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 22 του εν λόγω κανονισμού, τα μέτρα προς εξασφάλιση της άσκησης των ως άνω δικαιωμάτων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη και, επομένως, πρέπει να προβλεφθούν ορισμένες βασικές ενιαίες κυρώσεις σε όλα τα κράτη μέλη. Συνακόλουθα, το άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του ίδιου κανονισμού επιτρέπει στα δικαστήρια των κρατών μελών να απαγορεύουν στον εναγόμενο «να συνεχίσει τις ενέργειες που παραποιούν/απομιμούνται ή επαπειλούν να παραποιήσουν/απομιμηθούν». Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης εναρμόνισε εν μέρει, μέσω της οδηγίας 2004/48/ΕΚ[37], τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα ένδικης προστασίας που απαιτούνται προς διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως αυτά τα οποία παρέχονται με τον κανονισμό 6/2002.

55. Τέλος, τέταρτον, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ούτε το επιχείρημα της BMW ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 μπορεί να θιγεί, ιδίως όταν ο δικαιούχος πρέπει να σπεύσει να προβάλει τα δικαιώματά του, μεταξύ άλλων, στο

35 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Oberle (C-20/17, EU:C:2018:89, σημείο 104).

36 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση KP (C-83/17, EU:C:2018:46, σημεία 77 έως 79).

37 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ 2004, L 157, σ. 45).

πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων. Συγκεκριμένα, το εν λόγω επιχείρημα παραβλέπει το γεγονός ότι η διεθνής δικαιοδοσία δικαστηρίου κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων κράτους μέλους να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα προβλέπεται κατά κύριο λόγο όχι στο άρθρο 82, αλλά στο άρθρο 90, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002. Δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, το ως άνω δικαστήριο δύναται να διατάξει τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το δίκαιο του αντίστοιχου κράτους μέλους όσον αφορά τα εθνικά σχέδια ή υποδείγματα. Επομένως, το άρθρο 90, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002 έρχεται να προστεθεί στον κατάλογο των διατάξεών του οι οποίες αντικατοπτρίζουν την αρχή της lex fori processualis [38]. Παρότι όμως η προαναφερθείσα αρχή ισχύει και ως προς τα ασφαλιστικά μέτρα, αποτελούν και αυτά αντικείμενο της εναρμόνισης που επιτεύχθηκε με το άρθρο 9 της οδηγίας 2004/48.

56. Ανεξαρτήτως λοιπόν των ανωτέρω παρατηρήσεων σχετικά, μεταξύ άλλων, με την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, εμμένω στη θέση που εξέθεσα στο σημείο 45 των παρουσών προτάσεων.

Β. Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

57. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο υποβάλλεται μόνο για την περίπτωση που, όπως προτείνω, δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ έχει την έννοια ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου βάσει της εν λόγω διατάξεως, η φράση «της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή», κατά την ίδια διάταξη, αφορά το κράτος μέλος όπου βρίσκονται οι καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται διαφήμιση μέσω διαδικτύου και όπου διατίθενται στην αγορά προϊόντα που αποτελούν παραποίηση/απομίμηση κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος, κατά την έννοια του άρθρου 19 του κανονισμού 6/2002, όταν αντικείμενο της αγωγής που ασκείται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος είναι μόνον η προσφορά προς πώληση και η διάθεση στην αγορά των επίμαχων προϊόντων, οι δε διαδικτυακές πράξεις προώθησης στις οποίες στηρίζεται αυτή η προσφορά έχουν γίνει σε άλλο κράτος μέλος.

58. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αφορά το αν, σε σχέση με τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις επίμαχες στην κύρια δίκη παρεπόμενες αξιώσεις, πρέπει να εφαρμοστεί η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση Nintendo στη φράση «της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή». Εναλλακτικώς, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι, για την ερμηνεία της ως άνω φράσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ερμηνεία που έγινε δεκτή όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία με την απόφαση AMS Neve κ.λπ. σε σχέση με τη φράση «του κράτους μέλους στο οποίο διαπράχθηκε ή επαπειλείται να διαπραχθεί η παραποίηση/απομίμηση». Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αναφέρεται σε αυτή την εναλλακτική.

59. Οι απόψεις των μετεχόντων στη διαδικασία διαφέρουν επ' αυτού. Συγκεκριμένα, όπως και το αιτούν δικαστήριο, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της εφαρμογής της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση Nintendo, και τούτο θα πρέπει, κατά το εν λόγω θεσμικό όργανο, να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή του ιταλικού δικαίου στις επίμαχες στην κύρια δίκη παρεπόμενες αξιώσεις. Κατά την BMW, εφόσον δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, θα πρέπει να ακολουθηθεί η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση AMS Neve κ.λπ. και να εφαρμοστεί στις επίμαχες αξιώσεις το γερμανικό δίκαιο.

[38] Βλ. σημείο 27 των παρουσών προτάσεων.

60. Για να απαντηθεί το ως άνω ερώτημα, πρέπει να εξεταστεί, αφενός, τι σημαίνει, στην απόφαση Nintendo, η φράση «σε περίπτωση κατά την οποία στον ίδιο εναγόμενο προσάπτονται διαφορετικές πράξεις παραποίησης/απομίμησης που έχουν τελεσθεί σε διαφορετικά κράτη μέλη», και, ενδεχομένως[39], αν η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση εκείνη έχει εφαρμογή και υπό άλλες περιστάσεις, και, αφετέρου, ο βαθμός στον οποίο η ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ πρέπει να κατευθύνεται από τη βούληση αποφυγής της εφαρμογής του δικαίου τρίτου κράτους.

1. Η απόφαση Nintendo

61. Αφετηρία της συλλογιστικής του Δικαστηρίου στην οποία βασίζεται η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση Nintendo είναι η παρατήρηση, στη σκέψη 99 της εν λόγω αποφάσεως, ότι οι ένδικες διαφορές με αντικείμενο την προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας διακρίνονται από ιδιαίτερη πολυπλοκότητα: δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις στις οποίες πλείονες πράξεις παραποίησης/απομίμησης προσάπτονται στον ίδιο εναγόμενο, με συνέπεια διαφορετικοί τόποι να μπορούν, ως τόποι στους οποίους επήλθε το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός, να αποτελέσουν κρίσιμο συνδετικό στοιχείο για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Τούτο συμβαίνει, μεταξύ άλλων, όταν, όπως επισημαίνεται στη σκέψη 103 της ίδιας αποφάσεως, πρόκειται για περίπτωση που προσάπτονται στον ίδιο εναγόμενο διαφορετικές πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες έχουν τελεστεί σε διάφορα κράτη μέλη. Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να μην υποχρεωθεί να εφαρμόσει πλείονα δίκαια, το εθνικό δικαστήριο πρέπει, κατά το Δικαστήριο, να θεωρήσει ότι η φράση «της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή», στο άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, αναφέρεται στον «[τόπο] τελέσεως ή επαπειλούμενης τελέσεως της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης, από την οποία απορρέει η προσαπτόμενη συμπεριφορά»[40].

62. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε κατ' αρχάς, στη σκέψη 103 της αποφάσεως Nintendo, ότι, για να προσδιοριστεί το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός στην περίπτωση που στον ίδιο εναγόμενο προσάπτονται διαφορετικές πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες εμπίπτουν στην έννοια της «χρήσης» κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002, και έχουν τελεστεί σε διάφορα κράτη μέλη, δεν θα πρέπει να εξετάζεται η κάθε προσαπτόμενη πράξη παραποίησης/απομίμησης χωριστά, αλλά θα πρέπει να εκτιμάται συνολικώς η συμπεριφορά του εναγομένου, προκειμένου να προσδιοριστεί ο τόπος τέλεσης ή επαπειλούμενης τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης, από την οποία απορρέει η προσαπτόμενη συμπεριφορά.

63. Εντούτοις, εν συνεχεία, παρέχοντας διευκρινίσεις για τον προσδιορισμό του τόπου τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης, κατά την έννοια της προαναφερθείσας σκέψης 103, το Δικαστήριο διαφοροποίησε, χωριστά και μεμονωμένα[41], τις περιπτώσεις στις οποίες επιχείρηση διέθεσε προς πώληση μέσω διαδικτυακού τόπου προϊόντα τα οποία συνιστούν προσβολή των δικαιωμάτων που παρέχουν τα κοινοτικά σχέδια ή υποδείγματα και τις

[39] Για την περίπτωση που ήθελε αποδειχθεί ότι, εν προκειμένω, δεν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις.

[40] Το Δικαστήριο αποστασιοποιήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο από την ερμηνεία που δέχθηκε το πρωτοβάθμιο εθνικό δικαστήριο στη διαφορά στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση Nintendo. Στην εν λόγω διαφορά, το ως άνω δικαστήριο είχε κρίνει ότι εφαρμοστέο ήταν «το δίκαιο του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η προσβολή» και συγκεκριμένα, στην περίπτωση εκείνη, το γερμανικό, το αυστριακό και το γαλλικό δίκαιο. Βλ. απόφαση Nintendo (σκέψη 28).

[41] Βλ. σκέψεις 106 και 109 της αποφάσεως Nintendo. Βλ. επίσης Azzi, T., «Tribunal compétent et loi applicable en matière de contrefaçon de dessins et modèles communautaires», *Revue critique de droit international privé*, αριθ. 4, 2018, σ. 847, ο οποίος θεωρεί ότι υφίσταται αντίφαση μεταξύ των προμνησθεισών σκέψεων της εν λόγω αποφάσεως και της σκέψης 103 αυτής.

περιπτώσεις στις οποίες η επιχείρηση ανέθεσε σε τρίτο τη μεταφορά, σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της εγκατάστασης του εναγομένου, προϊόντων που φέρονται να προσβάλλουν δικαιώματα αντλούμενα από προστατευόμενο κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα.

64. Επομένως, η φράση «στην περίπτωση που στον ίδιο εναγόμενο προσάπτονται διαφορετικές πράξεις παραποίησης/απομίμησης», στη σκέψη 103 της αποφάσεως Nintendo, αφορά, βάσει της συλλογιστικής της αποφάσεως εκείνης, όχι την περίπτωση στην οποία οι πράξεις παραποίησης/απομίμησης που συνιστούν διαφορετικές μορφές «χρήσης», κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002, τελέστηκαν σε πλείονα κράτη μέλη, αλλά την περίπτωση στην οποία πλείονες πράξεις παραποίησης/απομίμησης που συνιστούν την ίδια μορφή «χρήσης» τελέστηκαν σε διάφορα κράτη μέλη.

65. Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν πρόκειται για πλείονες πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες συνιστούν την ίδια μορφή «χρήσης» και τελέστηκαν σε διάφορα κράτη μέλη κατά την έννοια της σκέψης 103 της αποφάσεως Nintendo, όταν, όπως εν προκειμένω, η προσαπτόμενη συμπεριφορά συνίσταται σε προσφορά προς πώληση απευθυνόμενη στους καταναλωτές που βρίσκονται σε ένα κράτος μέλος (τη Γερμανία) καθώς και σε διάθεση των προϊόντων στην αγορά του ίδιου κράτους μέλους, οι δε διαδικτυακές πράξεις προώθησης στις οποίες στηρίζονται η προσφορά προς πώληση και η διάθεση στην αγορά έχουν γίνει σε άλλο κράτος μέλος (την Ιταλία).

66. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στο ως άνω ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση. Θεωρεί ότι και στην περίπτωση προσφοράς προϊόντων μέσω του διαδικτύου η οποία συνιστά προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πρόκειται κατ' ουσίαν για πλείονες πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες τελέστηκαν σε διαφορετικά κράτη μέλη, ακόμη και όταν το επιληφθέν δικαστήριο έχει δικαιοδοσία αποκλειστικώς για τις πράξεις παραποίησης/απομίμησης που αφορούν ένα μόνον κράτος μέλος.

67. Η ερμηνεία αυτή έχει υποστηρικτές μεταξύ των θεωρητικών του δικαίου. Κατά τη συγκεκριμένη άποψη, λόγω της αρχής της εδαφικότητας, δεν είναι δυνατόν να προκληθεί «ζημία», υπό την έννοια της προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, σε μια χώρα χωρίς να τελεστεί επίσης στην ίδια χώρα «γενεσιουργό της ζημίας γεγονός», υπό την έννοια πράξεως παραποίησης/απομίμησης: τα δύο αυτά στοιχεία συμπίπτουν κατ' ανάγκην όσον αφορά το έδαφος στο οποίο επέρχονται[42]. Σε περίπτωση όπως η επίμαχη εν προκειμένω, υπάρχουν τουλάχιστον δύο πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες τελέστηκαν σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη.

68. Η ως άνω ερμηνεία επιρρωννύεται επίσης από την απόφαση AMS Neve κ.λπ., στη σκέψη 64 της οποίας το Δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση Nintendo.

69. Είναι αληθές ότι, παραπέμποντας στην απόφαση Nintendo, το Δικαστήριο έκρινε, στην πρώτη περίοδο της προαναφερθείσας σκέψης της αποφάσεως AMS Neve κ.λπ., ότι «[ο] καθορισμός αυτός του εφαρμοστέου δικαίου [δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ] μπορεί να αποδειχθεί αναγκαίος οσάκις αγωγή λόγω παραποίησης/απομίμησης, ασκηθείσα ενώπιον δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί των πράξεων παραποίησης/απομίμησης που τελέσθηκαν στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους, αφορά διάφορες πράξεις παραποίησης/απομίμησης, οι οποίες τελέσθηκαν σε διαφορετικά κράτη μέλη». Εκ πρώτης όψεως, η ως άνω κρίση μπορεί να δίνει την εντύπωση ότι η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση Nintendo δεν αφορά τις περιπτώσεις όπου

[42] Βλ. Kur, A., όπ.π., σ. 588.

δικαστήριο επιλαμβάνεται αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002 και έχει δικαιοδοσία να αποφαίνεται μόνον επί πράξεων που τελέσθηκαν ή επαπειλούνται να τελεσθούν στο έδαφος του κράτους μέλους της έδρας του.

70. Εντούτοις, η κρίση αυτή περιγράφει απλώς και μόνον τη διαφορά στο πλαίσιο της οποίας έγινε η προδικαστική παραπομπή στην υπόθεση Nintendo, χωρίς να αποκλείει την εφαρμογή της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση Nintendo στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002.

71. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι το Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 64 της αποφάσεως AMS Neve κ.λπ., ότι «[σ]ε τέτοια περίπτωση [43], προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο εφαρμογής πλειόνων δικαίων από το επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται βάσει μίας μόνον από τις πράξεις αυτές παραποίησης/απομίμησης, συγκεκριμένα δε της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης». Συνεπώς, όσον αφορά τις προσαφθείσες συμπεριφορές που αποτέλεσαν αντικείμενο της αποφάσεως Nintendo, και ειδικότερα την προσφορά ενδεχόμενων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης μέσω του διαδικτύου, η αρχική πράξη παραποίησης/απομίμησης (η έναρξη της διαδικασίας ανάρτησης της προσφοράς στο διαδίκτυο) είναι μια από τις πράξεις παραποίησης/απομίμησης. Πλην της συγκεκριμένης αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης, οι λοιπές πράξεις παραποίησης/απομίμησης τελούνται, στην περίπτωση αυτή, στα κράτη μέλη στα οποία βρίσκονται οι καταναλωτές που έχουν πρόσβαση στον σχετικό διαδικτυακό τόπο.

72. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, σε περίπτωση που η προσαπτόμενη συμπεριφορά συνίσταται σε προσφορά προς πώληση απευθυνόμενη στους καταναλωτές οι οποίοι βρίσκονται σε ένα κράτος μέλος (τη Γερμανία) καθώς και σε διάθεση των προϊόντων στην αγορά του ίδιου κράτους μέλους, και που η διαδικτυακή προώθηση στην οποία στηρίζονται αυτή η προσφορά προς πώληση και η διάθεση στην αγορά έχουν γίνει σε άλλο κράτος μέλος (την Ιταλία), υπάρχουν τουλάχιστον δύο πράξεις παραποίησης/απομίμησης οι οποίες τελέστηκαν στη Γερμανία και στην Ιταλία αντιστοίχως.

73. Επομένως, βάσει της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση Nintendo, το συμπέρασμα ότι, προκειμένου να αποφευχθεί η υποχρέωση εφαρμογής πλειόνων δικαίων από το επιληφθέν δικαστήριο, μία μόνον από τις πράξεις παραποίησης/απομίμησης, και δη η αρχική, πρέπει να προσδιοριστεί ως πράξη που καθορίζει το εφαρμοστέο στη διαφορά δίκαιο, ισχύει επίσης ως προς τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης παρεπόμενες αξιώσεις. Εν προκειμένω, υπό το πρίσμα της σκέψης 108 της αποφάσεως εκείνης, η αρχική πράξη παραποίησης/απομίμησης είναι αυτή της έναρξης της διαδικασίας ηλεκτρονικής ανάρτησης της προσφοράς προς πώληση από επιχείρηση σε διαδικτυακό τόπο που της ανήκει.

74. Επομένως, το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ έχει την έννοια ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου επί των παρεπόμενων αιτημάτων της περιγραφείσας στην απάντηση του πρώτου ερωτήματος αγωγής λόγω

[43] Βλ. σημείο 69 των παρουσών προτάσεων: «οσάκις αγωγή λόγω παραποιήσεως/απομιμήσεως, ασκηθείσα ενώπιον δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί των πράξεων παραποιήσεως/απομιμήσεως που τελέσθηκαν στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους, αφορά διάφορες πράξεις παραποιήσεως/απομιμήσεως, οι οποίες τελέσθηκαν σε διαφορετικά κράτη μέλη» (πρώτη περίοδος της σκέψης 64 της αποφάσεως AMS Neve κ.λπ.).

παραποίησης/απομίμησης, η φράση «της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή», όπως χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, αναφέρεται στη χώρα του τόπου τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης από την οποία απορρέει η προσαπτόμενη συμπεριφορά.

75. Το ως άνω συμπέρασμα δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα που προβάλλονται για να υποστηριχθεί η άποψη ότι, όταν ο εναγόμενος είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος, η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση Nintendo μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να οριστεί το δίκαιο τρίτου κράτους ως εφαρμοστέο δίκαιο για κάθε ζήτημα το οποίο δεν ρυθμίζεται από τον κανονισμό 6/2002.

2. Επί της περιπτώσεως εναγομένου εγκατεστημένου σε τρίτο κράτος

76. Στο πλαίσιο τόσο της συζήτησης κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία όσο και της γενικότερης θεωρητικής συζήτησης, έχει τεθεί μετ' επιτάσεως το ζήτημα των συνεπειών της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση Nintendo όσον αφορά την περίπτωση όπου ο τόπος τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης, από την οποία απορρέει η προσαπτόμενη συμπεριφορά, βρίσκεται σε τρίτο κράτος. Φαίνεται ότι η άποψη, η οποία διατυπώθηκε στο πλαίσιο των σχετικών συζητήσεων, ότι η ερμηνεία που δόθηκε με την ως άνω απόφαση δεν ισχύει στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, ερείδεται ειδικότερα στη βούληση αποφυγής της εφαρμογής του δικαίου τρίτου κράτους.

77. Εντούτοις, αν το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ ερμηνευόταν υπό την έννοια ότι, όταν πρέπει να καθοριστεί ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο επί παρεπόμενων αιτημάτων που προβάλλονται ενώπιον δικαστηρίου επιληφθέντος αγωγής βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, έχει πάντοτε εφαρμογή η lex fori και, επομένως, πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, δεν θα επέλυε, σε περιστάσεις διαφορετικές από αυτές της υπό κρίση προδικαστικής παραπομπής, το επίμονο πρόβλημα της προσφοράς προς πώληση και της διαφήμισης στο διαδίκτυο από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε τρίτα κράτη προϊόντων που συνιστούν προσβολή δικαιωμάτων κοινοτικής διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα.

78. Συγκεκριμένα, οι εγκατεστημένες σε τρίτα κράτη επιχειρήσεις μπορούν, κατ' αρχήν, να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων της κατοικίας του ενάγοντος στο έδαφος της Ένωσης ή, επικουρικώς, του τόπου εγκατάστασής του στο ίδιο έδαφος ή, έτι επικουρικότερον, ενώπιον των δικαστηρίων της έδρας του EUIPO [44].

79. Στις περιπτώσεις αυτές, αφενός, η έκταση της δικαιοδοσίας δικαστηρίου επιληφθέντος αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης δεν θα ήταν στοχευμένη στο έδαφος ενός και μόνον κράτους μέλους. Επιπλέον, για να χρησιμοποιήσουμε τη διατύπωση της σκέψης 103 της αποφάσεως Nintendo, η διαφορά θα αφορούσε πλείονες πράξεις παραποίησης/απομίμησης. Επομένως, δεν θα υπήρχε, εκ προοιμίου, κανένας λόγος να μην εφαρμοστεί η ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση εκείνη, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα να οριστεί το δίκαιο τρίτου κράτους ως εφαρμοστέο στα παρεπόμενα αιτήματα αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης.

80. Αφετέρου, για να μπορεί να επικαλεστεί το δίκαιο κράτους μέλους στο μέτρο που αυτό αφορά τέτοια παρεπόμενα αιτήματα αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης, ο δικαιούχος θα πρέπει να προσφύγει σε δικαστήρια βάσει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002. Επιπλέον,

[44] Βλ. σημείο 22 των παρουσών προτάσεων.

για να επικαλεστεί το δίκαιο κράτους μέλους και να ζητήσει την προστασία στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης, ο δικαιούχος θα πρέπει να προσφύγει σε δικαστήρια σε όλα τα κράτη μέλη. Μια τέτοια κατάσταση δεν φαίνεται διόλου ικανοποιητική, λαμβανομένων υπόψη του όλου συστήματος του κανονισμού και της εδαφικής ισχύος των δικαιωμάτων του δικαιούχου κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος, τα οποία έχουν ενιαίο χαρακτήρα και εκτείνονται, κατ' αρχήν, στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης.

81. Ασφαλώς, είναι αληθές ότι το άρθρο 3 του κανονισμού Ρώμη ΙΙ προβλέπει ότι το δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο βάσει του κανονισμού αυτού εφαρμόζεται ακόμη και αν δεν πρόκειται για δίκαιο κράτους μέλους.

82. Εντούτοις, η εφαρμογή του δικαίου τρίτου κράτους προς συμπλήρωση του κανονισμού της Ένωσης ο οποίος διέπει ένα κοινοτικό δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα μπορεί να δημιουργήσει αμφιβολίες.

83. Συγκεκριμένα, η εδαφική ισχύς των αναγνωριζόμενων δυνάμει του κανονισμού 6/2002 δικαιωμάτων του δικαιούχου κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος εκτείνεται, κατ' αρχήν, σε ολόκληρο το έδαφος της Ένωσης, στο οποίο τα κοινοτικά σχέδια ή υποδείγματα τυγχάνουν ομοιόμορφης προστασίας και παράγουν τα αποτελέσματά τους[45]. Επομένως, δεν είναι δυνατή η προσβολή κοινοτικού δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, σε χώρα που δεν αναγνωρίζει το εν λόγω δίκαιο. Η ως άνω ερμηνεία βασίζεται σε εκτιμήσεις ανάλογες με εκείνες που έχουν διατυπωθεί στη θεωρία όσον αφορά τη σύμπτωση προσβολής του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και πράξεως παραποίησης/απομίμησης[46]. Εξάλλου, η εναρμόνιση που πραγματοποιήθηκε με την οδηγία 2004/48 όσον αφορά τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα ένδικης προστασίας που απαιτούνται προς διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως αυτά τα οποία αναγνωρίζονται, μεταξύ άλλων, από τον κανονισμό 6/2002, αφορά μόνον τα κράτη μέλη.

84. Ως εκ τούτου, όταν η διαδικτυακή προώθηση στην οποία στηρίζονται αυτή η προσφορά προς πώληση και η διάθεση στην αγορά έχει γίνει σε άλλο τρίτο κράτος, το εν λόγω κράτος δεν μπορεί να συνιστά «χώρα στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ. Όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου βάσει της προαναφερθείσας διατάξεως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα δίκαια των κρατών μελών όπου βρίσκονται καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται διαφήμιση μέσω διαδικτύου και όπου διατίθενται στην αγορά τα επίμαχα προϊόντα. Επομένως, εν αντιθέσει προς άλλους κανόνες σύγκρουσης του ίδιου κανονισμού, ο κανόνας του άρθρου 8, παράγραφος 2, ορίζει ως εφαρμοστέο δίκαιο μόνον τα δίκαια των κρατών μελών. Ο συγκεκριμένος κανόνας σύγκρουσης δεν υφίσταται, όμως, σε νομοθετικό κενό, και πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τους κανονισμούς που αφορούν τα κοινοτικά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα, τα οποία χαίρουν ομοιόμορφης προστασίας και παράγουν τα αποτελέσματά τους στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης.

[45] Βλ. απόφαση Nintendo (σκέψη 59).

[46] Βλ. σημείο 67 των παρουσών προτάσεων. Βλ., επίσης, Kur, A., Maunsbach, U., «Choice of Law and Intellectual Property Rights», *Oslo Law Review*, τόμ. 6, αριθ. 1, 2019, κατά τους οποίους, όταν αρχική πράξη παραποίησης/απομίμησης, κατά την έννοια της αποφάσεως Nintendo, τελέστηκε σε τρίτο κράτος που δεν προστατεύει τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, η αρχή της lex loci protectionis, η οποία χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο σε σχέση με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, αντιτάσσεται στην εφαρμογή του δικαίου του τρίτου αυτού κράτους επί των παρεπόμενων αιτημάτων αγωγής λόγω παραποιήσεως/απομιμήσεως. Ο De Miguel Asensio, P., όπ.π., σημείο 5.128, είναι πιο κατηγορηματικός και δηλώνει ότι, λαμβανομένων υπόψη της λειτουργίας και της οικονομίας του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ, δεν χωρεί αμφιβολία ότι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, πρέπει να εφαρμόζεται το δίκαιο κράτους μέλους σε οποιοδήποτε ζήτημα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 6/2002.

85. Είναι αληθές ότι, ως συνέπεια της ως άνω ερμηνείας, ενδέχεται η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη ΙΙ να μπορεί να γίνει μεταξύ πλειόνων δικαίων. Προκειμένου να μη χρειάζεται να εφαρμοστούν πλείονα δίκαια, πρέπει, τουλάχιστον, να καταβάλλεται προσπάθεια προσδιορισμού μίας αρχικής ή κεντρικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης εντός του εδάφους της Ένωσης.

86. Στο πνεύμα αυτό, και σε αναγνώριση παράλληλα των αδυναμιών της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση Nintendo, υποστηρίζεται στη θεωρία ότι, όταν η αρχική πράξη παραποίησης/απομίμησης κατά την έννοια της εν λόγω αποφάσεως τελέστηκε σε τρίτο κράτος, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής όχι του δικαίου του τρίτου κράτους, αλλά του δικαίου ενός εκ των κρατών μελών όπου η πράξη παραποίησης/απομίμησης παρήγαγε τα αποτελέσματά της ή του δικαίου κράτους μέλους που συνδέεται στενά με την προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας[47].

87. Ανεξαρτήτως των συμπληρωματικών παρατηρήσεων που ανέπτυξα ανωτέρω, εμμένω στη θέση την οποία εξέθεσα στο σημείο 74 των παρουσών προτάσεων.

VI. Πρόταση

88. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείου Ντίσελντορφ, Γερμανία) ως εξής:

1) Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη ΙΙ»), και το άρθρο 88, παράγραφος 2, και το άρθρο 89, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, έχουν την έννοια ότι, όταν δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται, δυνάμει του άρθρου 82, παράγραφος 5, του κανονισμού 6/2002, αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης την οποία ασκεί δικαιούχος εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος κατά αυτουργού της παραποίησης/απομίμησης εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος, και αντικείμενο της αγωγής είναι η προσφορά προς πώληση και η διάθεση των επίμαχων προϊόντων στην αγορά του πρώτου κράτους μέλους, τότε συντρέχει περίπτωση που ενέχει σύγκρουση δικαίων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 864/2007 και, ως εκ τούτου, το εφαρμοστέο δίκαιο επί των παρεπόμενων αξιώσεων που συνδέονται με το έδαφος του πρώτου κράτους μέλους καθορίζεται βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του τελευταίου αυτού κανονισμού.

2) Το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 864/2007 έχει την έννοια ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου επί των παρεπόμενων αιτημάτων της αγωγής λόγω παραποίησης/απομίμησης, η φράση «της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή», η οποία χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, αναφέρεται στη χώρα του τόπου τέλεσης της αρχικής πράξεως παραποίησης/απομίμησης από την οποία απορρέει η προσαπτόμενη συμπεριφορά.

[47] Βλ. De Miguel Asensio, P., όπ.π., σημείο 5.128. Πρβλ. επίσης Kur, A., όπ.π., σ. 591. Εντούτοις, η συγγραφέας δεν φαίνεται να αποκλείει εντελώς την εφαρμογή περισσότερων δικαίων.